

Kézműves forradalom

Pohár dupla bak mellől kibámulva a jégvirágos ablakon, vagy árnyas sörkertben valami könnyű gyümölcsöszt kortyolva, aligha gondolnánk, hogy forradalmárok vagyunk. A kézműves sörök világforradalmának névtelen hősei. Egy olyan végletesen monopolizált világban, ahol a globális sörfogyasztást gyakorlatilag néhány gigakonzern kínálata elégíti ki. És a gyártók már régen nem országokról tárgyalnak, hanem egész kontinensekkel üzletelnek. Számuk a jövőben csak csökkenhet, hiszen időről időre egyesülési, felvásárlási tervekről pletykálnak a tőzsdén. A magyarországi sörgyárak javát is a multik tartják kezükben. Az egykori Kanizsai és Kőbányai egyesüléséből született Dreher az eredetileg dél-afrikai és amerikai érdekeltségű SABMiller csoporthoz tartozik. A Soproni és a Martfűi a holland Heineken tulajdona. A Borsodit a belga InBev privatizálta, ám ma már a kanadai-amerikai MolsonCoors része. A három nagy cégcsoport a magyar sörpiac 90 százalékát tudhatja magáénak.

Említést érdemel még egy kisebb gyári csapat, a Pécsi Sörfözde, amely egy regionális szereplőhöz, az oszt-rák Ottakringerhez tartozik néhány százalékos piaci részesedéssel.

» 8 «
 A kézműves forradalom gyökereit kutatva az amerikai szesztilalomig kell visszanyúlnunk az időben. A múlt század húszas éveiben a sörfözdek döntő többsége kénytelen volt lehúzni a rolót az Egyesült Államokban, csak minden századik élte túl ezt a szigorú 13 évét. A tőkeerős vállalkozások, amelyek utat találtak a túléléshez, például gyógyitalok vagy tápoldatok gyártásával. A csempészek érthető módon a magas alkoholtartalmú párlatokat részesítették előnyben. Mert ugyanakkora rakománnyal, vagyis azonos kockázattal, jóval nagyobb hasznot lehetett elérni. Ami nem jelenti azt, hogy nem volt igény a sörre, épp ellenkezőleg, még növekedett is a legurított mennyiség. Ám a sörfogyasztási szokások teljesen átalakultak a tilalom közel másfél évtizedes időszakában. A lebukástól való félelem miatt a sugfözdekben a minél gyorsabb érlelés vált döntő szemponttá. Az amerikai sör tehát szó szerint felhígult, és a tilalom feloldása sem a legjobbkor jött a söriparnak. 1933-at írtak a kalendáriumok, épp csak megkezdődött a kilábalás a nagy világválságból. Az újrainduló gyárak az olcsó sörökre összpontosítottak, hosszú évtizedekre kőbe vésve az „amerikai sör” jellegzetességeit: alacsony malátatartalom, rengeteg adalék és csekély hozzáadott érték. Változást csak Jimmy Carter elnöksége hozott. 1979-ben enyhítettek

a piaci szabályokon és engedélyezték a házi sörfőzést. A nyolcvanas években teret nyerő craft beer (kézműves sör), persze, nem házi sört jelent a mi fogalmaink szerint, hanem professzionális kisüzemi sört, ahol a sörfőző mester egyéni ízvilág kialakítására törekszik. Akár olyan történelmi ízbombák újraélesztésével is, mint mondjuk az átlagos pilseni keserűértékét simán megduplázó IPA. A híres India pale ale eredetileg azért lett agyonkoplózva a XVII–XVIII. században, hogy kibírja a hosszú hajóutat a brit szigetektől a gyarmatokig. Nos, a múlt század nyolcvanas éveiben már divatsörként éledt újjá az amerikai piacon. Nem véletlen, hogy az elmúlt évtizedekben olyannyira kinőtték magukat a nagyüzemi sörgyártástól független főzdek, hogy manapság már az iparági profit minden tizedik dollárja a kicsiknél landol a tengerentúlon.

» 9 «

Nálunk még minden századik iparági forint sem kötődik a kézműves sörfőzdekhez. Igaz, itthon csupán fél évtizede tört ki a „sörforradalom”. Ám a mozgalom története itt is jóval korábban kezdődött. A rendszer-váltás nyomán támadt egy piaci rés, amelyben gombamód elszaporodtak a helyi sörfőzdek a vidéki Magyarországon. Az 1992-ig állami tulajdonban lévő sörgyárak privatizációja ugyanis időlegesen ellátási gondokat okozott a hazai sörpiacon. Ezt a szinte előre jelezhető transzformációs válságot megneszelte egy sörfőző berendezéseket gyártó cég, s elárasztotta az országot kisüzemi sörfőzőkkel. Olyan időszak volt, amikor az egykori téesz melléküzemágak, ÁFÉSZ-épületek szinte